

1

Enesetunne läks kehvaks, kui olin sõitnud pisut alla tunni. Terav valu küljes tuli tagasi, kuid esialgu otsustasin sellest mitte välja teha. Hakkasin muretsema alles siis, kui tajusin, et mul ei ole rooli hoidmiseks enam piisavalt jõudu. Mõne minuti jooksul muutus pea raskeks, autotuled näisid üha tuhmimad, varsti unustasin isegi selle, et olen roolis. Selle asemel valdas mind ettekujutus, nagu oleksin keset päeva mere ääres. Rand oli tühi, vesi tüüne, kuid kaldast paari meetri kaugusel lehis varda otsas punane lipp. Ema oli mind lapsepõlves parajalt hirmutanud, öeldes: Leda, kui on väljas punane lipp, ei tohi kunagi ujuma minna, see tähendab, et meri on rahutu ja sa võid ära uppuda. Hirm oli püsinud aastaid ning nüüdki ei julgenud ma sisse minna, närveldasin, ehkki vesi oli nagu silmapiirini ulatuv läbipaistev paberileht. Ütlesin endale: mine, kasta end sisse, nad on unustanud lipu vardasse, samas püsisin ma endiselt veepiiril, kastes ettevaatlikult varvast sisse. Ainult aeg-ajalt ilmus liivaluidete harjale ema ja karjus, nagu oleksin ma veel laps: Leda, mis sa teed, vaata punast lippu!

Haiglas silmi lahti lüües nägin uuesti iseennast murdosa sekundi jooksul sileda mere ees kõhklemas. Võib-olla seepärast olin hiljem kindel, et tegemist ei olnud unenäo,

vaid paanilise kujutelmaga, mis kestis seni, kuni ma palatis ärkasin. Arstidelt sain teada, et olin sõitnud vastu tee kaitsepiirdeid, aga ilma kriitiliste kahjustusteta. Ainus tõsine haav, seletamatu vigastus, oli vasakus küljes.

Mind tulid vaatama minu Firenze sõbrad, Bianca ja Marta pöördusid tagasi, isegi Gianni. Rääkisin neile, et mind oli teelt välja ajanud unisus. Kuid ma teadsin hästi, et unisusel ei olnud sellega mingit pistmist. Põhjuseks oli minu arulage tegu, ja just seepärast, et sel ei olnud mingit mõtet, otsustasin sellest mitte kellelegi rääkida. Kõige raskem on rääkida asjadest, millest me ise aru ei saa.

2

Kui minu tütreid kolisid Torontosse, kus juba aastaid oli elanud ja töötanud nende isa, avastasin hämmeldunud üllatusega, et ma ei märka endas mingit kaotusvalu, vaid tundsin end hoopis kergelt, nagu oleksin nad alles nüüd lõpuks maailma toonud. Esimest korda peaaegu kahekümne viie aasta jooksul ei räsitud mind mure, et pean nende eest hoolitsema. Maja püsis korras, justkui ei elaks siin keegi, ma ei pidanud ennast enam vaevama ei poeskäimise ega pesupesemisega; naine, kes mind aastaid kodustes töodes oli abistanud, leidis endale paremini tasustatava töö ning mul ei olnud vajadust talle asendajat leida.

Ainuke tütardega seonduv kohustus oli kord päevas helistada ja uurida, kuidas neil läheb ja mida nad teevad. Telefonis jätsid nad mulje, nagu oleksid nad juba iseseisvunud, ehkki tegelikult elasid isa juures, kuid olles harjunud meid ka sõnades lahus hoidma, rääkisid nad minuga, justkui ei oleks isa olemaski. Küsimustele nende elu kohta vastasid nad kas rõõmsalt põigeldes või rohkete ärritunud pausidega tusatujus või kunstlikul toonil, mille nad omandasid, kui olid koos sõpradega. Tihti võtsid nad ise minuga ühendust, eriti Bianca, kelle suhe minuga oli üleolevalt nõudlik, kuid ainult selleks, et teada saada, kas sinised kingad lähevad

kokku oranži seelikuga, kas ma otsiksin üles mõned raamatu vahele jäänud paberilehed ja saadaksin need kiiresti talle, kas ma olen endiselt valmis enda kaela võtma nende raevud ja mured, vaatamata erinevatele kontinentidele ja meid lahutavale piiritule taevaalaotusele. Telefonikõned olid peaaegu alati kiirustavad, mõnikord tundusid võltsid nagu kinos.

Ma tegin, mida nad küsisid, reageerisin vastavalt nende ootustele. Kuna vahemaa ei lasknud mul füüsiliselt nende tegemistesse sekkuda, sai nende soovide või tujude rahuldamisest haruldaste ja vastutustundetute tegude kogum, iga nõudmine näis mulle kerge, iga neisse puutuv kohustus südamlük harjumus. Tundsin end imeliselt vabakslastuna, nagu ei lasuks viimaks ühele poole saanud raske ülesanne enam mu õlul.

Hakkasin töötama, ilma et oleksin võtnud arvesse nende ajakava ja nende vajadusi. Parandasin õhtuti muusikat koolis õpilaste töid, magasin pärastlõunal üsna palju, vahatropid kõrvades, sõin kord päevas, alati samas lähedal asuvas *trattoria*'s. Ma muutusin kiiresti – käitumislaid, meeleolu, koguni väljanägemine. Ülikoolis ei ärritanud mind enam noored, kes olid liiga rumalad, või need, kes olid liiga targad. Üks kolleeg, keda olin aastaid tundnud ja kellega mõnikord haruharva ka magasin, ütles mulle ühel õhtul hämmeldunult, et ma olen vähem hajevil ja palju lahkem. Mõne kuuga sain tagasi oma noorusaegade saleda keha ning tundsin endas vaikset jõudu, mulle tundus, nagu oleksid mu mõtted taas omandanud õige kiiruse. Ühel õhtul uurisin ennast peeglist. Ma olin nelikümmend seitse aastat vana, nelja kuu pärast pidin saama nelikümmend kaheksa, kuid mingi võluväe läbi oli nii mõnigi aasta mu turjalt langenud. Ma ei tea, kas see mind rõõmustas, aga üllatas igatahes küll.

Niisuguses tavatus heaoluseisundis viibides tundsin juuni-kuus äkki soovi minna puhkusele ning otsustasin sõita mere äärde niipea, kui eksamite ja tüütu paberimäärimisega ühele poole saan. Tuulasin internetis, uurisin pilte ja hindu. Lõpuks üürisin juuli keskpaigast kuni augusti lõpuni pisikese, suhteliselt odava korteri Joonia mere rannikul. Tegelikuses õnnestus mul lahkuda alles 24. juulil; reis kulges rahulikult, auto oli tuubil täis peamiselt järgmiseks õppeaastaks vajalikke raamatuid. Ilm oli ilus, avatud akendest tulvas sisse kuumade ilmade aroome, olin vaba ega tundnud end seejärel süüdlasena.

Kuid poolel teel bensiinijaamas haaras mind korraga ängistus. Minevikus oli meri mulle väga meeldinud, aga vähemalt viimase viieteistkümne aasta jooksul oli päikese käes olemine mu närviliseks teinud, otsekohe ära väsitanud. Korteri on kindlasti kole, vaateks killuke kauget sinist jubedate majalobudike vahel. Kuumuse ja mingist öölokaalist kostva valju muusika tõttu ei saa ma kindlasti silmaga kinni. Ülejäänud teekonna läbisin kerges tusatujus ja teadmiselega, et oma vaikes korteris oleksin saanud konditsioneeritud õhku hingates terve suve mõnusalt tööd teha.

Jõudsin kohale päikeseloojangu ajal. Linnake tundus kena, häälteel oli nauditav rütm, oli tunda meeldivaid lõhnu. Mind ootas ees paksu valge juuksepehmakaga vanamees, kes oli lugupidavalt südamlilik. Esmalt pakkus ta mulle baaris tassi kohvi, seejärel ei lasknud ta mul naeratuste ja selgete käeliigutuste abil tassida majja kas või ühtainust kotti. Minu kandamite all kookus, tiris ta kõik ähkides üles kolmandale ehk viimasele korrusele ning asetaski kotid maha väikese katusekorteri lävel: magamistuba, pisike pime köök, kust

pääses otse vannituppa, elutuba suurte akende ja rõduga, kust õhtuhämaruses paistis sakiline kaljune rannik ja lõputu meri.

Mehe nimi oli Giovanni, ta ei olnud korteri omanik, vaid mingit laadi majahoidja ja töömees; jootraha ta igatahes vastu ei võtnud, pani peaaegu pahakski, nagu ei oleks ma aru saanud, et ta lihtsalt järgib korraliku vastuvõtu reegleid. Kui ta pärast minu korduvaid kinnitusi, et kõik on mulle meele järele, lõpuks lahkus, leidsin elutoa laualt suure kandiku virsikute, ploomide, pirnide, viina- ja viigimarjadega. Kandik säras nagu natüürmort.

Tõstsin korvtooli rõdule ning jäin sinna mõneks ajaks istuma, vaadates, kuidas õhtu merele laskub. Aastaid olid kõikide puhkuste keskpunktiks olnud kaks tüdrukut, ja kui nad suureks kasvasid ja hakkasid omaenda sõpradega maailmas ringi rändama, olin mina neid kodus tagasi ootamas. Ma ei muretsenud mitte ainult kõikvõimalike katastroofide pärast (õhulendude ja meresõitudega seonduvad ohud, sõjategevus, maavärinad, hiigellained), vaid mind pani muretsema ka nende nõrk närvikava, võimalikud pinged reisikaaslastega, sentimentaalsed draamad kiindumuste pärast, millele liiga kiiresti vastatakse või ei vastata üldse. Tahtsin olla valmis tegelema pakiliste abipalvetega, kartsin, et nad süüdistavad mind selles, et ma olen hajevil või kusagil eemal, iseendasse pööratud, mis vastas muidugi tõeale. Aitab. Ajasin end püsti, läksin duši alla.

Mõne aja pärast hakkas nälg näpistama ja ma läksin sisse puuviljakandiku juurde. Avastasin, et ilusa pealispinna all olid viigimarjad, pirnid, ploomid, virsikud ja viinamarjad kas vanad või mädanenud. Lõikasin noaga välja musti laiike, aga lõhn ja maitse hakkasid mulle vastu, ja ma viskasin peaaegu

kõik prügikasti. Oleksin võinud välja minna, mingi restorani leida, kuid loobusin söögist väsimuse tõttu, läksin magama.

Magamistoas oli kaks suurt akent, lõin need lahti, kustutasin tule. Nägin, et pimeduses lahvatas iga natukese aja tagant majaka valgusvihk ja tungis mõneks sekundiks tupp. Võõraste kohta ei tohiks kunagi saabuda õhtul, kõik on ebamäärane, suvaline asi võib hõlpsasti üle piiri minna. Hommikumantel seljas, juuksed niisked, heitsin voodile pikali, põrnitsesin lage, ootasin hetke, mil see valgusest heledaks värvub, kuulasin kaugusest kostvat päramootori müra ja nõrka laulu, mis sarnanes näugumisega. Mul ei olnud piirjooni. Keerasin end poolunes ringi ja riivasin padjal midagi, mis tundus nagu mingi siidpaberist tehtud külm ese.

Panin tule põlema. Kiiskavvalgel padjapüüril oli kolmenelja sentimeetri pikkune sitikas, justkui suur kärbes. See oli liikumatu, kilejate tiibadega, tumepruuni värvi. Ütlesin endale: see on tsikaad, võib-olla on tema kõht minu padja peal lõhki läinud. Puudutasin teda hommikumantli servaga, sitikas liigutas, kuid jäi kohe taas liikumatuks. Meessoost, naissoost. Naissoost tsikaadide kõhul puuduvad elastsed kelmed, nad ei laula, on tummad. Tundsin vastikust. Tsikaad uuristab oliivipuudesse auke ja paneb pihlapuu koorest mahla tilkuma. Tõstsin padja ettevaatlikult üles, läksin ühe akna juurde ja viskasin sitika välja. Nii algas minu suvepuhkus.